



Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. II. In damnatione periturorum, meritum malum præcedit justum Dei
judicium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

CONCLUSIO II.

In damnatione periturorum meritum malum præcedit iustum Dei iudicium.

Unt ferè ipsissima verba Concilii Valentini S. 3. ubi sic ait: Fidenter satemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem: in electione tamen salvandorum misericordiam Dei præcedere meritum bonum; in damnatione autem periturorum meritum malum præcedere iustum Dei iudicium. Et quidem misericordiam Dei præcedere meritum bonum, arbitror in superioribus satis declaratum, & ab omnibus Catholicis admittitur: ac verò in damnatione, id est, positivè exclusione à gloria cœlesti meritum malum præcedere iustum Dei iudicium, hoc est, de quo hic disputatur, & quod ab aliquibus Catholicis videtur negari, qui volunt non dari causam reprobationis, etiam positivè ex parte ipsius reprobi. Quod addo: quia ex parte Dei, qui (ut dicitur Proverb. 16. v. 4.) *Univerſa propter ſemetipſum operatus eſt; impium quoque ad diem malum*, haud dubium, quin detur aliqua causa, non solum generalis jam assignata, sed etiam particularis, ut infra latius dicitur.

Et verò non solum ex parte Dei, sed etiam ex parte reprobi causam dari positivè reprobationis, quod videtur Concilium sup. declarare; probatur in primis ex illis Scripturis, quæ testantur perditionem hominum reprobatorum ex ipsis, & non ex Deo esse, Osee 13. v. 9. *Perditio tua ex te Israel, tantummodo in me auxilium tuum.* Isaïæ 59. v. 2. *Iniquitates vestra dividerunt inter vos, & Deum vestrum, & peccata vestra absconderunt faciem ejus à vobis, ne exaudiret.* Matth. 25. v. 41. & seqq. *Discedite à me maledicti in ignem æternum. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare &c.* Et alibi.

Sed (ut vult Felix sup. Diffic. 3. num. 3.) fortè plura ex his testimoniis sacre Scripturæ efficacia non sunt; nam (inquit) explicari possent de reprobatione in executione, vel de improbis, non de reprobis. Et ita (prosequitur hic Auctor) solum efficaciter probatur ex locis, in quibus dicitur, quod Deus ex misericordia prædestinet; reprobatur verò ex iustitia; ergo propter peccata; quæ differentia non esset, si Deus in intentione prius vellet damnationem, sicut vult gloriam.

Rursus probatur ex illo Ezechiel. 18. v. 23. *Numquid voluntatis mea est mors impii?* Et Petri 2. c. 3. v. 9. *Nolens aliquem perire, &c.* Quæ verba propriè intelligi possunt de voluntate intentiva. Sic ille. Nec solum possunt, sed verò debent intelligi de voluntate intentiva, non quidem consequente seu efficaci, ut alibi dictum est, sed

voluntatis, & solum præsuppositivè in actu intellectus.

Ex quo facitè responderetur ad illud, quod aliqui afferunt ex D. Aug. lib. de Dono Persever. cap. 10. (quàmvis id ego ibi non inveniam) Ceteros autem, quos non prædestinavit, reprobavit, id est, ad mortem æternam præsevit peccata. Ubi videtur reprobationem ponere in præscientia, quæ pertinet ad intellectum. Facitè, inquam, responderetur; ad veritatem illorum, & similium verborum abundè sufficere, quod dicitur reprobatio esse præsuppositivè, aut concomitantè, vel consecutivè actus intellectus. Nam S. Aug. etiam prædestinationem sæpè appellat præscientiam; & tamen illa locutio non convincit, eam esse formaliter actum intellectus, ut ostendimus suo loco.

Hinc etiam non obstat, quod, ut sup. diximus, reprobi communiter dicantur à Scholasticis præciti; nam & prædestinati appellantur præciti ad Romanos 8. v. 29. *Quos præcivit & prædestinavit.* Hoc ergo vocabulum, ut advertit Felix sup. num. 1. commune est prædestinatis, & reprobis: tamen communiter reprobi præciti vocantur; tum, quia species imperfectior generis retinere solet ejus nomen, ut bruti nomen animalis; tum etiam, quia præscientia non significat causalitatem; & ideo reprobi dicuntur præciti, ut denotetur in eis aliquid esse à Deo præciturum, & non causatum, scilicet peccatum: ac verò in prædestinatis nihil conducit ad eorum gloriam, quod non sit à Deo volitum. Unde cum reprobi sint sibi causa suæ damnationis, rectè præciti vocantur; cum verò Deus sit causa salutis electorum, non dicuntur absolute præciti, sed prædestinati. Ita præfatus Auctor. Maneat ergo, quoad hoc punctum non esse discrimen inter prædestinationem, & reprobationem; sed vel utramque esse formaliter actum voluntatis, vel utramque esse formaliter actum intellectus. Interim parum refert quid sentias, ad explicandas difficultates, hic occurrentes circa causas & effectus reprobationis, difficultates sanè quàm maximas, & humano ingenio vix penetrabiles.

Hinc non meis confidens viribus, sed ejus gratiâ, qui facit linguas infantium esse disertas, stringo calamus, & incipio à causa dictæ reprobationis, ad quam perfectius intelligendam, quæro primò: an, sicut in prædestinatione misericordia præcedit meritum bonum, ita quoque in reprobatione iustum Dei iudicium præcedat meritum malum? Responsio erit.

Pars affirmans probatur ex Concilio Valentini.

10. Probatur ex Scriptura.

11. An sit efficacia.

12. Alia probatio.

Confirmatio.

sed de antecedente; nam constat Deum in executione velle mortem impij, & velle aliquem perire, scilicet propter sua peccata; quæ posset evitare, & liberè non vitare. Si ergo Deus in intentione velit omnes salvos fieri voluntate antecedente, quomodo potest in intentione aliquos velle damnare? Nam (inquit Smil. sup. n. 703.) hæ voluntates, Deum velle ex se omnes salvos fieri, quam indicant illæ Scripturæ, & velle Deum ex se, nullâve causâ ex parte hominum intercedente quosdam non fieri salvos, sunt contrariæ.

Smiling.

13. Denique (prosequitur idem Auctor) omnes Scripturæ, quæ testantur, Deum non esse auctorem peccati, etiam virtute testantur, ipsum ex se, & ante prævisum peccatum neminem positivè reprobare à vitâ æternâ; junctis hæc certissimis principiis, & ab Adversariis admittis; nempe, quod reprobatio sit efficax voluntas; quod sit immutabilis; quod Deus neminem velit excludere à vitâ æterna, nisi id meritis sit. Ex his enim ita concluditur: Si Deus aliquos reprobo-
Conclusio.

Conclusio.

vit ante prævisum peccatum; ergo debet ex vi talis voluntatis efficaciter procurare, ut peccent; nam illa voluntas debet habere effectum damnationis, cum sit efficax, & immutabilis; & non potest habere hunc effectum, nisi homo illum effectum peccando mereatur; ergo hoc peccatum debet Deus ex vi illius reprobativæ voluntatis procurare. Unde Lutherus & Calvinus hoc totum concedunt. Sic ille. Sed quàm falsò & impiè hoc concedant, probavimus hæc Disput. Sect. 1. Conclus. 6. quæ asserit, peccata, quàmvis cadant sub providentiam divinam, non tamen esse ejus effectus. Videantur ibi dicta; hic tantum explicabimus unum, aut alterum locum Scripturæ, præmissâ tamen probatione nostræ Doctrinæ ex Conciliis, & SS. Patribus.

14.

An bene
probetur no-
stra doctri-
na ex Con-
cil. Araus.
& Trid.

Primum Concilium sit Valentinum, in principio Conclus. allegatum, cujus verba apertissima sunt iis, qui habent oculos apertos ad videndum. Fere idem (inquit Felix sup. p. 4.) docet Araus. II. can. 25. ibi: Aliquos vero ad malum divinâ potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed etiam, si sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus. Et Trid. sess. 6. can. 17. sequentis tenoris: Si quis justificationis gratiam non nisi prædestinati ad vitam contingere dixerit: reliquos vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote divinâ potestate prædestinatos ad malum, anathema sit. Scitè dixit Felix, hæc duo Concilia fere idem docere; siquidem non nominant damnationem, sicut facit Concil. Valentinum: quidni ergo intelligi possint de malo culpæ, non de pœna æternæ, quam propriè significat ly Damnatio? Hæc autem queritur de pœna æterna.

15.

Expendan-
tur verba
Tridentini.

Respondet Felix sup. si attentè legantur, de pœna æterna loquuntur, non de culpa. Sic ille. Equidem Trid. can. 6. expressè definierat, Deum non esse auctorem vel causam mali culpæ sive peccati: Si quis dixerit non esse in potestate hominis, vias suas malas facere; sed mala opera, ita ut bona, Deum operari non permissivè solum, sed etiam pro-

prie & per se &c. anathema sit. Non est autem verisimile, secundò idem voluisse definire in eisdem sess. Deinde in can. 17. citato in principio facit mentionem prædestinationis ad vitam, ut patet ex verbis relatis; ergo quando in eod. can. ait: Prædestinatos ad malum, intelligi debet de malo æterno, sive de damnatione. Sed contra: can. 7. solum vult definire etiam reprobis aliquando conferri gratiam justificationis, quâ liberentur à malo culpæ; quod longe diversum est ab eo, quod definitur eand. 6. ut per se patet.

Et sanè Concil. Araus. (quod citatur ad marginem Trid.) locutū fuisse non de malo pœnæ, sed malo culpæ, videtur colligi posse ex præcedentibus verbis, quæ talia sunt: Hæc secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratiâ omnes baptizati (prædestinati, & reprobis) Christo auxiliante, & cooperante, quâ ad salutem animæ pertinent, possint & debeant, si fideles laborare voluerint, adimplere. Aliquos vero ad malum (id est, ad transgressionem seu non ad impletionem eorum, quæ ad salutem animæ pertinent) derivâ potestate &c. ut sup. Quid ergo ad Conc. Valentinum, quod, quàmvis generale non sit (ut nec Araus.) tamen ab Ecclesiâ & Sede Apostolica fuit approbatum? Respondent Adversarii loqui de executione, & non de intentione: quemadmodum sup. insinuavimus, plures Scripturas fontē se explicari posse.

Sed contra est: quòd dictum Concilium distinguat expressè inter prædestinationem, & reprobationem; cum tamè in executione non distinguatur: nam (inquit Felix sup.) ad utramque præcedit causâ; undè eum compararet usam cum altera, si de prædestinatione in intentione loquitur; etiam de intentione reprobationis debet loqui. Sic ille. Nec dicas, solum loquitur de pœna sensus, non de pœna damni: nam hæc est præcipuus terminus & objectū reprobationis: ergo (inquit idem Auctor) de pœna damni loquitur. Interim propter has explanationes putat, oppositâ sententiam non esse contra fidem. Et, amabo, quæ illa sententia opposita? Ex parte reprobis non dari causam reprobationis positivæ in intentione.

Felici consonat Poncius noster in suo Cursu Theologico disp. 7. n. 33. ubi probat dari causam reprobationis positivæ; quia omnino apparere esse contra summam bonitatem divinam, quòd velit addicere aliquos pœnæ æternæ absque ulla culpa. Deinde in ipsamet Scriptura passim significatur, damnatos damnari propter sua peccata. Undè (inquit) quantum ad reprobationē executivâ est de fide Conclusio (scilicet dari ejus causam) sicut est de fide, quòd prædestinatio executivâ sit propter merita aut statum gratiæ: non est autem de fide quantum ad reprobationem etiam positivam in ordine intentionis. Probat: nam multi Auctores Catholici existimant, probabile esse, quòd, sicut prædestinatio in ordine intentionis antecedit merita prævilâ; ita reprobatio positivâ in ordine intentionis præcedit demerita. Et quàmvis sit magna disparitas, quia non est contra bonitatem divinam, contra-

bona absque meritis ex liberalitate sua: tamen videtur esse contra bonitatem ipsius infligere mala perpetua absque demerito, & praesertim mala poeniva damni tam gravia, quam damnati patiuntur. Nihilominus haec disparitas non facit rem de fide; nec est talis, quin aliquis possit ea non obstante tenere, quod non sit contra bonitatem divinam intendere inferre illa mala per media, dependentia à voluntate libera, quae videtur possibilis. Huiusque praefatus Auctor.

Quinimò pro hac sententia referunt Quidam D. Thom. 1. parte q. 23. a. 5. ad 3. Sed Smil. sup. n. 695. & n. 702. eum excusat. Et quàmvis (inquit Felix sup. diff. 3. n. 2. in Scoto 1. dist. 4. 1. 5. Omittendo n. 4. referatur S. Tho. pro hac sententia, non tamen est relatus à Scoto, sed à Marginitis Scoti. Et si relatus esset à Scoto, non verò ut ipse intellexit S. Thomam; sed ut erat intellectus & impugnatus ab Henrico, ut patet ex s. Contra istam, n. 6. & non sua, sed Henrici argumenta contra D. Tho. adducit. Hæc ille. Vide plura apud Theod. sup. Hoc certum est, immenò aliquos Auctores voluisse involvere Catholicos huius sententiae cum hæreticis, Lutheris, Calvinis, & aliis; nam hi addebant (in quo errabant) Deum ex tali intentione reprobationis impellere reprobos in peccata, propter quæ illis iudicium inferret supplicium prædestinatum, quod (inquit Felix sup.) nequaquam Catholici dicunt; immò addunt, præsupponi scientiam peccati, ut talis reprobatio habeat rationem poenae damni. Sic ille.

20. Bona verò poena essentialiter supponit culpam: ac proinde nequit Deus intendere damnationem, sine exclusionem à cælesti gloria; nequit, inquam, intendere per modum iustæ vindictæ seu punitiois, non prævisâ culpâ (saltem pro tempore executionis) ut ut sit de titulo absoluti & perfectissimi dominii, quod Deus habet in omnes creaturas; ratione ejus putant aliqui Catholici, posse ipsum, absque alia causa quempiam excludere à cælesti gloria, & inferre alia mala, quæ de facto damnati patiuntur propter sua demerita. Et allegant pro se S. Aug. lib. de Prædest. & Grat. c. 16. ibi: Si humanum genus, quod creatum primitus constat ex nihilo, non cum debita mortis & peccati origine nasceretur, & tamen ex eis creator omnipotens in æternum nonnullos damnare vellet interitum, quis omnipotenti creatori diceret, quare fecisti sic? Qui enim, cum non essent, esse donaverat, quo sine essent, habuit potestatem: nec dicerent cateri, cur, paribus omnium meritis, divinum discrepare arbitrium; quia potestatem habet sigulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vñ in contumeliam.

21. Sed huic loco (qui ad summum probat, id posse fieri, non autem factum esse, de quo hic queritur) huic, inquam, loco (qui desumptus est ex libro, qui à Multis negatur esse D. Aug.) opponitur alius locus ex l. 3. contra Julianum (qui est genuinus sceleris D. Aug.) c. 18. ibi: Bonus est Deus, justus est Deus; potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est; non potest quemquâ sine malis meritis damnare, quia justus est. Item ex Epist. 106 ibi: Hac massa si esset ita media, ut quemadmodum

Tomus II.

nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam. Cum verò per liberum arbitrium, primi hominis in condemnationem universa deflaxerit, procul dubio, quod ex ea sunt vasa in honorem, non ipsius iustitiae, quæ gratiam nulla præcepsit, sed Dei misericordiae: quod verò in contumeliam, non iniquitatis Dei, quæ absit ut sit apud Deum, sed iudicio deputandū est. Similia habet Epist. 105. & lib. 2. de Peccat. meritis & remissis.

Respondent Adversarii, id verum esse ex decreto præfati. Sed hoc nobis sufficit, ut sup. insinuavi. Deinde hæc expositio est omnino libera, & idcirco liberè potest negari, & Augustinus intelligi de potentia absoluta, seu decreto possibili. Et ratio est; quia licet attento præcise dominio Dei sine iniustitia hoc posset (quod forte solum voluit Augustinus, vel quicumque est Auctor, lib. de Prædest. & Grat.) non tamen sine crudelitate, quæ est vitium, independens ab iniustitia: ut si quis mancipium suum sine ulla plane ipsius culpa vehementer torqueat, nemo negabit, illum dominum fore crudelem, etsi non iniustum.

Exemplū efficacius est in cane, vel aliâ bestia, in qua ex vehementia torturæ non oritur periculum peccati; sicut in homine oriretur, qui ita à Deo torqueretur: hoc ergo magis dissonum est à ratione, quàm illud. Maxime, cum Deum, quod est magis pius & misericors, minus debeat sic vexare; sicut indecentius est, Imperatorem vexare subditum, quàm carnificem vel plebejū. Quod sic intelligas velim, quod ea tortura nulum habeat motivum coonestans, quàm quod sit exercitium domini Dei. Alioqui non negamus, Deum posse infligere innocenti dolores medicinales ad majus bonum innocentis: sicut potest punire temporaliter filium pro patre, quando poena est medicinalis, quæ sustinenti ad majus bonū profitualis hoc repugnat, secundum Adversarios, infinita bonitati Dei; quanto magis, quod innocentē cruciet igne æterni? Quod itaque dicitur de titulo iustitiæ, ad summū probat, ipsum non fore iniustum hoc faciendo; non tamen excusat à quocumque alio vitio. Sic enim quis non peccat contra iustitiam projiciendo divitias suas in mare, potest tamen peccare contra aliam virtutem, ut clarum est.

Si inferas: ergo Deus non poterit annihilare hominem titulo dominii. Negatur Consequentia. Disparitas; quia in annihilatione nihil est de crudelitate, quippe nihil de tortura; solum enim est ablatio existentiae, quam sicut liberaliter dedit, sic etiam potest auferre; quo namque titulo teneretur eam conservare? Hic ergo est solum cessatio beneficii prius collati; ibi verò crudelitas.

Inferis rursum: ergo nequidem leviter posset torquere. Transfert totum, respondet aliquis. Deinde: negatur ab aliis Consequentia: non enim crudelitas consistit in indivisibili; unde levius aliquis dolor posset infligi, non tamen propterea quilibet magnus, sicut est dolor infernalis. Et ita si homo esset creatus in statu puræ naturæ (quod putamus possibile, quidquid Ali-

D d

qui

22.
Responsio
Adversarii.

Rejicitur.

23.
Exemplum.

Titulus dominii non excusat, nisi ab iniustitia.

24.
Obiectio solvitur.

Deus potest annihilare hominem titulo dominii.

25.
An etiam leviter torqueretur.

qui reclamant) posset ipsi infligere aliquos dolores, v.g. cæcitatem, mortem, & similes, quia pauci sunt respectu tormentorum inferni. Deinde illa mala per se sunt annexa naturæ humanæ, & à causis naturalibus proveniunt, quas Deus non tenetur impedire. Denique ibi tantum interveniret, ut statim dixi de annihilatione, subtractio beneficii dati, ad quam cobonestandam sufficit, ut illud liberaliter dederit. Quare & homini melius est, aliquando fuisse, tamen annihiletur, aut patiatur illos dolores, quam nunquam fuisse.

26.
Titulus domini non videtur excusare à crudelitate, Scotus.

Itaque quod dicitur de titulo domini, tantum probat (ut sup. adhuc notavi) quod Deus ita torquendo innocentem, non faceret ei injuriam; videretur tamen esse crudelitas, ut probè notat Scotus 1. dist. 41. §. Potest aliter dici, n. 11. ubi tenet sententiam (quæ teste Poncio sup. ut communior, ita longè melior est) asserentem, non habere Deum reprobationem positivam, etiam in ordine intentionis, ante præviâ peccata; tenet, inquam (licet non omnino assensum de finiat) dicens: Potest aliter dici, quod prædestinationis nulla est ratio etiam ex parte prædestinati, aliquo modo prior istâ prædestinatione (scilicet in intentione, quia in executione habet, ut patet ex dictis) reprobationis tamen est aliqua causa, non quidem propter quam Deus effectivè reprobatur, in quantum est actio à Deo... quia tunc Deus esset passivus: sed propter quam ista actio sic terminetur ad istud objectum, & non ad aliud.

27.
Probatur ex Scoto reprobationem habere causam ex parte reprobati.

Probatur: Quia damnatio non videtur bona, nisi quia iusta: nam secundum August. super Genes. 6. 24. Non prius est Deus ultor, quam aliquis sit peccator. Videtur enim esse crudelitas, punire aliquem, non præexistente in eo culpa. Igitur à simili, non vult Deus prius aliquem punire, quam videat aliquem esse peccatorem. Quod autem loquatur Doctor de reprobatione in intentione, patet; quia ut jam insinuavi, comparat eam prædestinationi in intentione, quam dicit fuisse sine causa, secus reprobationem. Unde statim post verba relata infert: Non igitur primus actus voluntatis divina circa Iudam est velle damnare Iudam, prout Iudas offertur in puris naturalibus; quia tunc videretur velle damnare sine culpa: sed videtur, quod oportet Iudam offerri voluntati divina sub ratione peccatoris, antequam velit ipsum damnare: ergo, cum reprobare sit velle damnare, reprobatio habebit ex parte objecti ratione aliquam; scilicet peccatum finale prævisum. Sic ille.

28.
Respondetur ad Scotum, primo, quod videtur.

Video responderi posse, Doctorem loqui in casu, quo damnatio foret punitio seu vindicta, quæ essentialiter supponit culpam: qui autem dicunt, Deum posse infligere tormenta inferni innocentem, intelligunt non per modum punitiois aut vindictæ; sed ad ostendendum suum dominium in omnes creaturas. Præterea: Scotus loquitur ibi de eo, quod factum est, non quod posset de potentia absoluta Dei fieri; ergo Scotus non opponitur isti sententiæ, quæ asserit, talem intentionem tormentorum esse possibilem; sed quæ docet, ex præfati decreto Dei sic factam esse reprobationem, sine prævisis demeritis; sicut docet communior sententia, prædestinationem ad gloriam factam esse abque

prævisis meritis.

Profecto SS. Patres nulpam talis intentionis meminerunt, sed ubicumque tractant materiam de reprobatione, supponunt præcessisse demerita in præscientia Dei. Ex mille unus D. Aug. 1. de dono persever. c. 8. sic ait: Non finis ingrati, quod secundum placitum voluntatis suæ in laudem gloria gratiæ suæ tam multos liberat misericors Deus de tam debita perditione, ut, si inde neminem liberaret, non esset injustus; ex uno quippe omnes in condemnationem non injustam iudicati sunt ire, sed justæ. Qui ergo liberatur, gratiam diligit, qui non liberatur debitum agnoscat. Et cap. 11. Investigabilis ergo est misericordia, quæ cuius vult miseretur, nulli ejus præcedentibus meritis; & investigabilis veritas, quæ quem vult odorat, ejus quidem præcedentibus meritis; sed cum eo, cuius miseretur, plerumque communibus. Ubi inquit Smil. sup. n. 704. loquitur de obduratione finali, seu propria reprobationem, quemadmodum & de misericordia propria electorum.

Item Epist. 105. Querimus (inquit) meritum obdurationis, & invenimus. Merito namque peccati universa massa damnata est; nec obdurat Deus impiendo malitiâ, sed impetiendo misericordiam. Quis enim non impetitur, nec digni sumus, nec meremur: potius, ut non impetatur, hoc digni sumus, hoc meretur. Querimus autem meritum misericordiae, nec invenimus, quia nullum est. Rursus Epist. 106. hec lego verba, digna consideratione: ita sane ut propter illud, quod inconcussum tenetur, non est iniquitatem apud Deum, quamvis nemo ad illa iustificetur meritis præcedentibus; neminem tamen videmus, nisi merito, noverit. Piè namque & veraciter creditur Deus nocentes atque impios iustificando, a peccatis debitis liberare: quem quæ verò immeritum, & nulli obnoxium peccato si Deus damnare creditur, alienus ab iniquitate non creditur. Similia habet alibi, quæ brevitate gratiâ omitto, & videri possunt apud Theod. sup.

Pauca subiungo ex Fulgentio, qui secutus fuit Magistrum toto libro 1 ad Monimum idipsum inculcat, & inter alia c. 26. sic ait: Quis Monimus charissime, ut hunc locum Apostoli (ad Rom. 9. v. 22. Quod si Deus volens &c.) diligenter attendas: non namque est, iram Dei dici non posse, nisi ubi creditur hominis iniquitas præcessisse. Neque enim Deus aut ignarus esse potuit aut injustus, qui posset aut peccatis hominis culpam non agnoscere, aut non peccantis iudicium punitiois inferre. Item c. 27. Deus peccata hominum præscientiâ vidit, quibus sententiâ prædestinatione dictavit. Id est, prædestinatione ad pœnam; hæc enim (inquit Smil. sup.) illo libro quem de duplici prædestinatione scripsit, pœnam pro peccatis ad gloriam, & pro destinationem ad pœnam refert in culpam; prædestinationem autem ad gloriam refert in misericordiam; prædestinationem ad culpam censet à Deo esse alienam. Ita Theod.

Quod probè sciens S. Prosp. (alius discipulus S. Aug.) in Resp. ad capitula Gallorum. Sententia super cap. 7. in fine, inquit: Quamvis potentia Dei potuerit vires standi præbere lapsis:

in: *quia tamen ejus non prius eos* (scilicet reprobos) *deservit, quam ab eis deferretur.* Et quia hoc ipsos voluntaria defectioe praestitit, ideo in praedestinationis electione illos non habuit. Item cap. 12. in fine sic ait: *Vires obedientia* bni. Item cap. 12. in fine sic ait: *Vires obedientia* bni. Item cap. 12. in fine sic ait: *Vires obedientia* bni.

Hinc sentent. super cap. 12. in principio: Item (inquit) qui dicit, quod quibusdam vocatis, pie iustique viventibus obedientia subtrahatur, ut obedire iustitiae, male opinatur de bonitate Dei atque iustitia, ut videatur ad impietatem pios cogere, & innocentiam bonis adimere, cum ipse sit pietatis atque innocentiae largitor & custos. Rursus sentent. super cap. 11. Qui dicit, quod per potentiam Deus homines in peccata compellat (id est, ad peccandum cogat) merito reprehenditur. Similia invenies cap. 2. 3. 15. & ad Objectiones Vincentianas, quae omnia contra haereticos probant, longe disparem esse rationem inter praedestinationem ad gloriam sempiternam, & praedestinationem ad damnationem eternam, ut licet ista facta sit ante praevisionem meritorum; haec tamen non sit facta ante praevisionem demeritorum. Nam, ut sup. adhuc dixi, gloria est finis proprie dictus, ad quem consequendum, Deus ordinavit merita, tanquam media proprie dicta; at vero damnatio, qualis de facto est, nullatenus est finis proprie dictus, ad quem obtinendum Deus ordinavit demerita seu peccata, tanquam media proprie dicta, sed praevisionis peccatis, eam ordinavit tanquam poenam & vindictam iustissimam.

Sed quid ad haec haeretici? Obijciunt potissimum disputationem Pauli ad Rom. 9. v. 11. & sequentibus: *Cum nondum nati fuissent* &c. ubi videtur Apostolus loqui de reprobatione positiva; at hujus causam ex parte reprobi non admittit; ergo &c. Major patet nam de Esau, in persona aliorum reprobatorum, ait: *Esau autem odio habui*, cum tamen nihil mali egisset. Porro odium est positiva detestatio rei, quae odio habetur, quam etiam significat similitudo figuli, quam ad explicandam electionis & reprobationis mysterium adhibet Apostolus, dicens v. 22. *Non habet potestatem figulus luti* &c. Figulus autem positive contemnit seu detestatur illam partem malis, ex qua facit vas in contumeliam, ob quod etiam Apostolus utitur verbo *Facienti*, quod positivam voluntatem indicat.

Accedit; quod pro fine reprobationis assignet Apostolus ostensionem irae seu iustitiae divinae, v. 17. *Quia in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam iram meam* &c. Et v. 22. *Quod si Deus volens ostendere iram* &c. Ad hanc vero iram pertinet reprobatio positiva. Unde v. 19. *Voluntati ejus quis resistit?* Et quis desiciat voluntatem, cui opponitur resistencia, esse positivam. Ideoque hunc locum Aug. & Fulg. sup. allegati, de reprobatione positiva intellexere, dum dicunt, Deum non esse iniquum, siue injustum, aliquos reprobandos, quia id facit propter demeritum illorum: ita ut videantur negare reprobationem, de qua Paulus ibi, non habuisse causam ex parte

reprobi, cum tamen Paulus dicat v. 11. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, scilicet in praescientia Dei.* Ergo ex parte reprobi Apostolus non admittit causam. Quae est probatio Minoris sup. positae.

Et confirmatur ex eo, quod dicitur v. 16. *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Esset autem reprobatio in potestate volentis atque currentis, si ex praevisione ejus mala voluntate cursuque pendere, atque adeo posset homo respondere Deo, quod tamen ibi negat Apostolus, dicens v. 20. *O homo tu quis es, qui respondes Deo?* Ergo pendet reprobatio à sola voluntate Dei eo modo, quo praedestinatio, cum de utriusque causa loquatur v. 18. *Ergo cuius vult miseretur, & quem vult in durat.* Sicut ergo ex eo loco bene colligitur praedestinatio ante praevisionem meritorum, quidni etiam reprobatio ante praevisionem demeritorum?

Ecce argumentum Adversariorum, cui oportet satisfacere. Respondeo itaque cum Theodoro nostro sup. n. 706. negando Majorem, & dico, Apostolum intelligendum esse de reprobatione negativa, seu non electione, quod plures docent quos ibi citat Smil. & sequitur Felix sup. c. 6. diff. 3. n. 7. Probat ipse: quia Deus neminem vult excludere à vita aeterna, nisi id mereatur: Paulus autem docet, reprobationis, de qua loquitur, non esse demeritum in sic reprobo, ut plane convincunt, quae pro Minore obiecti argumenti adferuntur; ergo non loquitur de reprobatione positiva, quae est voluntas excludendi à vita aeterna; loquitur ergo (Concludit Theod.) de reprobatione negativa, quae est voluntas non concludendi sub numero electorum, vel est voluntas eligendi. Sic ille.

Nunquid audiendus? Profus, supposita veritate Majoris, de qua disputatur, ut patet ex sup. dictis, loquendo de exclusionem in intentione. Hinc non supponenda, sed probanda foret haec Major. Dicit quidem Smil. ipsam esse manifestissimam in Scriptura, & Patribus, id tamen Adversarii non credunt, ut sup. vidimus. Credant, vel non credant, dico ego; magis congruum esse divinae bonitati & misericordiae (nam misericordia superexaltat iudicium) quod Deus non reprobet positive, nisi ob peccata praevisa. Cum ergo Apostolus non supponat hic ulla peccata, saltem actualia seu personalia, censendus est loqui de reprobatione negativa.

Atque de hac reprobatione Augustinus & Fulgentium passim explicare d. locum Apostoli, ait Smil. sup. n. 711. & infra patebit, ubi de reprobatione negativa. Quando ergo S. Aug. lib. 1. ad Simplic. q. 2. tractans dictum locum Pauli, ait: *Non igitur odit Deus Esau hominem, sed odit Deus Esau peccatorem.* Et Epist. 105. *Et quid oderat in Esau, antequam fecisset aliquid mali?* Item Enechir. c. 98. *Iacob dilexit per misericordiam gratuitam; Esau autem odio habuit per iudicium debitum;* tantum voluit, juxta Smil. sup. n. 711. quod Deus ex illa reprobatione non inferat reprobationem, seu non oderit illum ad damnationem; sed solum sic oderit, supposita praescientia peccati. Quod (inquit) censent (Aug. & Fulgent.)

D d 2 signi

36. Confirmatur.

37. Apostolus intelligendus est de reprobatione negativa. Smiling. Probatur.

38.

Hac opinio magis congrua bonitati divinae.

39. De hac reprobatione explicant d. locum Aug. & Fulg.

Smil.

significari illā sententiā Pauli: *Namquid iniquitas apud Deum: Absit.* Nam eā responsione exstimationem, mitigare Paulum, quod praeviserat v. 12. *Non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei* &c. quasi innuat Paulus, ante operum quidem praevisionem illum dilectum esse, istum autem non dilectum; Deum tamen, ne iniquus videatur, non decrevisse Elau punire ante praevisum peccatum, saltem originale. Ita Theod.

40.
Quid odii
hic signifi-
cet.

Odium itaque hic non significat nisi negationem dilectionis, vel minorem dilectionem; sicut sumitur Luc. 16. v. 13. *Nemo servus potest duobus Dominis servire, aut enim unum odiet* (id est, non diligit, aut minus diligit) & alterum diligit, &c. Item Luc. 14. v. 26. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, id est, non minus amat patrem suum, quam me.* Et Joan. 12. v. 25. *Qui odit animam suam in hoc mundo* (id est, minus amat, quam me) *in vitam eternam custodit eam.* Et simili modo in Scriptura, obdurare, exacerare &c. dum tribuuntur Deo respectu hominum, explicantur à SS. Patribus, ut alibi vidimus, negativè, ut idem sint, quod, non emolire, non illuminare, &c.

41.
Quid signi-
ficet ly
Facere in
contumeli-
am.
Smiling.

Conformiter accipiendum est ly *Facere in contumeliā*, ut aequivaleat ei, quod est, non facere in honorem. Ut omittam similitudinem figuli, quam Apostolus adducit, non debere per omnia quadrare; sed (inquit Smil. sup. n. 708.) praeclè accipienda est quoad hoc, quod sicut figulus, dum ex una massa quandam partem assumit, eamque effingit in vas honorabile, circa reliquam partem negativè se habet, id est, circa illam, ex vi talis assumptionis, nihil agit, idque pro mero suae voluntatis arbitrio, cum partes massae sint pares; ita Deus pro solo suae voluntatis beneplacito, quosdam ex toto genere humano eligens ex vi talis electionis negativè se habet circa ceteros, non magis ad electionem inceptos, quam illos: non est autem similitudo in eo, quod sicut artifex materialis etiam deinde positivè facit reliquam partem massae in contumeliā, nullā existente causā in illa parte; sic etiam Deus reliquam partem hominum positivè destinet in contumeliā, nullā ad hoc faciendum ratione repertā in ipsis hominibus. Ita Theod.

42.
An offensa
ibi as-
signetur à
Paulo pro
causa De-
gat Smil.

Bene dicit: *Repertā in ipsis hominibus*; ne aliquis putaret, sufficere ad reprobationem positivam offensionem virtutis seu irae Dei, ex Apostolo (ut sup. dicebant Adversarii) Rom. 9. *In hoc ipsum excitavi te, ut offenderem in te virtutem meam*, &c. Nam (ut placet Theod. sup. n. 709.) offensio irae, seu iustitiae divinae non assignatur ibi à Paulo pro causa seu ratione reprobationis; sed pro eventu subleuto; ita ut ille modus loquendi non habeat sensum causalem, sed concomitantem, illaque vocula, *Vi*, habeat vim copulativā *Et*, sique sensus; Deus voluit non eligere reprobos, sed derelinquere eos peccare, & positivè praevisione peccati, voluit in ipsis ostendere potentiam, & virtutem suae irae, iustitiaeque punitivae. Talis modus loquendi est ille Joan. 12. v. 37. & 38.

Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non crediderunt in eum, ut sermo Isaiae Propheta impleatur. Item v. 39. *Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaías.* Et c. 19. v. 36. *Ecce sumi nimis haec, ut Scriptura impleatur.* Ad est, Scripturae Prophetarum id praedixerunt futurum, & sic tandem factum atque impletum est. Ita Theod. Rectè, an perperam, parebit ex infra dicendis.

Interim consequenter ait n. 710. ly *Reffert* apud Apostolum sup. non esse idem, quod contraniti; sed esse idem, ac non admi; ut sensus illorum verborum: *Voluntati enim eius quis resistit? sit: Quis, nisi Deo efficaciter miferente, ad bonum conari poterit?* Quod negat Apostolus sequi ex mysterio praedestinationis, & reprobationis: nam, eo non obstante, omnium miferetur sufficienter, dans omnibus gratiam, quā possint converteri, & bene agere, id est, gratiam sufficientem; licet non omnibus det gratiam efficacem, id est, quā convertendi sit, & bene acturi. Quod cur Deus facere nolu- rit, non est ex parte hominis ulterior ratio. Hinc per modum reprehensionis subiungitur: *O homo tu quis es, qui respondeas Deo?* Id est (inquit Smil. sup.) qui sic interas ex illo libero Dei beneplacito, quo cuius vult, efficaciter miferetur, & cuius non vult, non miferetur efficaciter.

Ex quo patet, meritò Apostolum in eadem Epist. cap. 11. v. 33. ita has admirantis voces ex- rupisse: *O altitudo divinarum sapientiae & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae eius!* Et S. Aug. lib. de Spiritu & lit. c. 34. *Si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coartaret: cur illi ita funderetur, ut persuaaderetur, illi autem non ita: duo sola occurrunt. Interim, quae mihi respondere placeat: O altitudo divinarum! & Nāquid iniquitas apud Deum? Cui responso ista displicet, quærat doctores, sed cur, ne inveniat praesumptores. Item lib. de Dono Persever. c. 8. alias 5. in principio: *Ex duobus itaque parvulis, originali peccato pariter obstrictis, cur isti assumantur, ille relinquatur; & ex duobus arat per grandibus impijs, cur iste ita vocetur ut vocemur sequatur; ille autem aut non vocetur, aut non ita vocetur; inscrutabilia sunt iudicia Dei.* Ex duobus autem prijs, cur huic donec perseverantia usque in finem, illi autem non donetur, inscrutabilia sunt iudicia Dei.*

Quamquam enim dicere quis posset, hoc potius, quam illum esse reprobatum positivè, quia huius praevidit peccata, scetus illius; in- scrutabile tamen est, quare Deus huic non tam bene vocaverit vocatione congruā, sicut potuisset facere, & fecisset, si voluisset, quam istum, cum ex parte utriusque sit aequalis ratio; imò aliquando ex parte eius, qui congruè vocatur, plura peccata seu demerita actualia. Item, occulta sunt iudicia Dei circa parvulos, quare uni applicetur Baptismus, & salvetur; alteri verò non applicetur Baptismus, & damnetur; cum uterque, ut rectè S. Aug. jamjam citatus, pariter sit obstrictus peccato originali.

De hac inscrutabilitate placet audire Doct. Subtil. dist. 41. n. 5. Apostolus (inquit) in hoc (cap. 9. ad Rom.) redarguit presumptuos, inquit, sentes illa, quorum non sunt cupientes: non autem propter inopiam reddenda rationis, saltem in communi, licet in particulari nesciat, quod malum praevidet Deus in isto, propter quod reprobet eum: & in istis specialibus peccatis praevis est altitudo divitiarum, & sunt iudicia incomprehensibilia. Cui videretur concedere illud vocabulum iudicis: quia iudicium est de particulari agibili. Vnde enim non dicimus de principis: practici, sive de legibus statutis, esse iudicia: sed de aliquo particulari actu iudicatur, secundum principia practica, sive leges statutarum: & ideo, non obstante, quod sit principium practicum statutum per divinam voluntatem, quod omnis practicus finaliter malus damnetur: tamen de particularibus assensibus subaudi, iste praevidetur sic finaliter malus, & ille sic, quasi ex hoc iudicatur iste reprobatus propter hoc: & ille propter illud: ista iudicia sunt inscrutabilia: non enim scit homo, nec potest scire, in quod peccatum Deus vult permittere istum cadere, respectu cuius sit non voluit concedi gratiam, ut sic offeratur tanquam finaliter peccator in illo peccato: & sic propter illud peccatum praevisum reprobetur. Igitur, secundum Scotum, potest dici, ideo esse iudicia Dei inscrutabilia, quia nescit homo, nec potest scire, quod erit peccatum finale, propter quod reprobetur.

Quae cum ita sint, liquidd constat, disputationem illam Pauli Rom. 9. nihil omnino offere doctrinae Catholicae de causa reprobationis positivae. Sed neque rationes, quibus ab Adversariis oppugnatur, eam expugnant. Sicut (inquit) vocatio est effectus praedestinationis: ita permissio peccati reprobationis: ergo reprobatio fit ante praevisionem peccati. Antecedens probatur: nam quidquid requiritur, ut reprobatio ponatur in re, est effectus reprobationis: sed permissio peccati requiritur, ut in re ponatur reprobatio: ergo est effectus reprobationis.

Respondet Felix sup. n. 8. neg. Antecedens. Discrimen (inquit) est: nam vocatio datur à Deo ex intentione dandi gloriam; permissio vero peccati non provenit à Deo ex fine excludendi à regno: sed supponitur volita ex fine servandi creatam libertatem, & ob alios fines, à Deo cognitos. Unde Major illius probationis: solum est vera de illo, quod ponitur ex vi talis voluntatis, non tamen de omni illo, quod requiritur. Sic ille. Interrogo ego unum verbum: bene sequitur bonum opus est effectus praedestinationis: ergo etiam peccatum est effectus reprobationis? Minime, inquit, quia Deus non quirit esse auctor peccati; sed boni operis. At vero permissio peccati non est peccatum, sed res bona: cur ergo Deus nequeat peccatum permittere, ut istud puniat poena aeterna; atque adeo ex fine & intentione damnationis aeternae, antea praedestinet, sive praedestinet? Tu cogita.

Ego respondeo eum Scotus 1. dist. 41. n. 12.

dicente: Nec mirum, quod non ponitur similis processus praedestinationis & reprobationis, quia bona omnia attribuantur principaliter Deo, mala autem nobis: & ita Deum praedestinare sine ratione congruit bonitati suae; sed ipsum velle damnare, non videtur sibi immediate posse attribui respectu objecti, ut cogniti in suis puris naturalibus; sed tantum respectu objecti, ut cogniti in peccato mortali finali. Est igitur quidem actus iustitiae. Solum ergo opponatur praedestinatio, & reprobatio positiva ex parte finis: ac proinde negari debet, permissionem peccati, esse medium ad reprobationem, tanquam finem, sive ex natura rei, seu ex ordinatione divina, cum, ut dictum est, saltem minus congruat divinae bonitati, aliquem ordinare ad poenam sine ulla culpa: est ergo illa permissio necessaria solum requisita, ut Deus aliquem ordinet ad poenam.

Idque Scotus sup. explicat hac similitudine: Ponamus duos ex parte sui aequi gratissimos mihi, quorum alterum diligo, alterum non: istum, quem diligo, praedestino ad aliquod bonum, per quod posset mihi placere: illum autem, quem non diligo, non praedestino ad tale bonum: si ita esset, quod in potestate mea esset, permittere eos posse offendere, possem velle permittere utrumque offendere (ubi Scotus infirmitat, illam permissionem esse effectum negativae reprobationis) & ex quo illum perducere non volo ad illud, per quod posset mihi placere, praescribam offensam ejus fore perpetuam: & ita me iuste punire eum. Si inferas: ergo in potestate ejuslibet stat reprobatio, & non reprobatio; & proinde praedestinari, & non praedestinari, quod est falsum.

Respondet Felix de Volunt. Dei c. 6. diff. 3. n. 9. circa finem, concedendū: reprobationem positivam esse in nostra potestate, non vero praedestinationem, positiva enim (inquit) reprobatio non opponitur praedestinationi quoad omnes effectus; sed quoad aliquos, nempe consecutionem gloriae: & licet praedestinatio quoad hunc effectum est in nostra potestate, supposita primā gratiā; ita & positiva reprobatio. Addo, quod inter praedestinationem, & reprobationem positivam in intentione datur medium, scilicet reprobatio negativa. Sic ille.

Igitur in potestate nostra est reprobatio positiva, etiam in intentione, ut sic loquar; sed praedestinatio, id est, Deus nemini vult positive damnationem aeternam, nisi praevisto demerito, quod est in potestate hominis; vult tamen omnibus electis gloriam aeternam, antequam praevideat merita, quae sunt in eorum potestate. Si autem à me quaeritur: equo demeritum, sive quae causa reprobationis positivae? Respondeo:

D d 3

CON.

Quod non sit simile processus praedestinationis & reprobationis, ex seoto.

Prædestinatio & reprobatio positiva opponuntur solum ex parte finis.

50.

Explicatur similitudo na. Scotus.

51.

Reprobatio positiva est in nostra potestate, Felix.

52.

Secus praedestinatio?